

Täysistunto

Keskiviikko 26.2.2025 klo 14.00—17.33

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikosuhrimaksusta annetun lain muuttamisesta Hallituksen esitys HE 220/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.12 **Oikeusministeri Leena Meri** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhe-
mies! Käsiteltävänä on rikosuhrimaksusta annetun lain muuttamista koskeva hallituksen
esitys. Esityksellä korotettaisiin rikoksenteikijän maksettavaksi määrättäviä rikosuhrimak-
sua 50 prosenttia. Vankeusuhkaiseen rikokseen syyllistyneelle henkilölle määrättävä 40
euron rikosuhrimaksu nousisi 60 euroon ja nykyinen 80 euron maksu 120 euroon. Yhteis-
söskakoon tuomittavan oikeushenkilön rikosuhrimaksu nousisi 800 eurosta 1 200 euroon.
Maksujen korotus toisi arviolta 1,9 miljoonan euron lisäyksen nykyiseen noin neljän mil-
joonan euron vuotuisen rikosuhrimaksujen tuottokertymään, joka kohdennetaan täysi-
määräisesti uhrien tukipalveluihin.

Tukipalveluiden rahoitustarvetta lisää se, että tukipalveluja tarvitsevien ja käyttävien
uhrien määrä yhteiskunnassa on kasvanut. Hallituksen esityksen keskeisenä tavoitteena on
turvata rikoksen uhreille tarpeellisten tukipalveluiden saatavuutta siten, että rikoksenteiki-
jän osuutta tukipalveluiden rahoituksessa vahvistetaan. Kyse on rikollisuudesta aiheutuvi-
en haittojen ja kustannusten oikeudenmukaisesta jakamisesta yhteiskunnassa.

Oikeusministeriön valtionavustusmomentilta ja rikosuhrimaksujen tuotolla rahoitetta-
vien Rikosuhripäivvystyksen ja esimerkiksi Nollalinjan asiakasmäärät ovat kasvaneet rikos-
uhrimaksun käyttöönoton jälkeen. Samalla ovat kasvaneet tukipalveluiden tuottamisen
kustannukset. Riittävän rahoituksen puuttuessa riskinä on palveluiden supistaminen ja se,
että uhri joutuu tukipalvelun saamiseksi yhä enenevässä määrin jonottamaan.

Rikosuhrimaksu on ollut käytössä kahdeksan vuotta, eikä maksuja ole kertaakaan koro-
tettu. Ehdotuksella vastataan myös rahan arvon muutoksen aiheuttamiin korotustarpeisiin.
Lisäksi varaudutaan EU-velvoitteissa tapahtuneeseen kehitykseen, joka vaikuttaa tukipal-
veluilta vaadittavaan vähimmäistasoon.

Ehdotus pohjautuu hallitusohjelman kirjaukseen selvittää mahdollisuudet korottaa ri-
kosuhrimaksuja. Hallitusohjelmassa on sitouduttu myös laatimaan uhripoliittinen toimen-
pideohjelma, jonka yhtenä tavoitteena on turvata uhrien tukipalveluiden rahoitus. Rikos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 13/2025 vp

uhrimaksujen korotusmahdollisuuksia koskeva arviomuistio julkaistiin oikeusministeriössä kesäkuussa 2024. Uhripoliittista toimenpideohjelmaa valmistellaan parhaillaan oikeusministeriön johdolla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

15.15 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen tarkoituksena on korottaa rikosuhrimaksun rahamääriä peräti 50 prosenttia. Lisäksi maksun oikeasuhtaisuuden turvaamista koskeva säännös laajennettaisiin koskemaan oikeushenkilöä.

Rikosuhrimaksujen korottamisen tavoitteena on turvata rikoksen uhreille tarpeellisten tukipalvelujen saatavuutta sekä edistää rikollisuudesta aiheutuvien haittojen ja kustannusten oikeudenmukaista jakamista. Samalla vastataan rahan arvon muutosten aiheuttamiin rikosuhrimaksujen korotustarpeisiin — nythän maksut ovat pysyneet ennallaan viimeiset kahdeksan vuotta.

Esityksen pihvinä on käytännössä se, että rikoksentekijät ottavat suuremman vastuun uhriensa tukipalveluiden rahoittamisesta. Tämähän on ihan tavan kansalaisen oikeustajun mukainen suunta: joka aiheuttaa, se maksaa. Rikosuhrimaksuilla tuetaan esimerkiksi Rikun ja Nollalinjan kaltaisia toimijoita. Rikosten uhrien tukipalveluita siis rahoitetaan jatkossa entistä paremmin. Näiden palveluiden asiakasmäärät ovatkin olleet roimassa kasvussa viime vuosina, ja niille on selkeästi tarvetta ja kysyntää yhteiskunnassamme.

Arvoisa puhemies! Meille perussuomalaisille on selvää, että uhrin asema on tärkeä. Vasemmistolaista politiikkaa vuosikausia seuranneena voin todeta, että rikoksentekijän eli epäillyn asemaa on korostettu jatkuvasti. Rikoksentekijä nähdään monta kertaa itsekin jonkinlaisena ympäröivien olosuhteiden uhrina, ikään kuin hänellä ei olisi itsellään mitään vastuuta tekemisistään. Syy on aina jossain muualla. Istuva hallitus näkee asiat kuitenkin toisin, ja me turvaamme nyt tarpeellista rahoitusta rikosuhripalveluille, koska välitämme oikeasti rikoksen uhreiksi joutuneista. Nyt on uhrien oikeuksien vuoro. Kiitos jälleen, oikeusministeri Leena Meri. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Eerola, olkaa hyvä.

15.17 Juho Eerola ps: Arvoisa herra puhemies! Myös minä kiitän oikeusministeri Merta tästä esityksestä, jota on alettu jo ennakolta lakivaliokunnassa käsittelemään, aivan kuten tuota edellistäkin asiaa.

Suomessa rikoksen uhrilla on oikeus saada tukea, mutta tällä hetkellä uhrien tukipalveluiden rahoittaminen on ollut osittain riippuvaista valtion budjetista, ja sitten samalla rikolliset ovat osallistuneet tähän rahoitukseen aivan liian vähän.

No nyt tällä lakimuutoksella, mikä ollaan tekemässä, rikolliset alkavat maksamaan enemmän näistä uhrien tukipalveluista — ministeri Meri tuossa niitä summia äsken kertasi. Tämä on mielestäni erittäin oikeudenmukaista. Ei ole kohtuullista, että veronmaksajat kantavat yksin rikosten aiheuttamat kustannukset. Tämä rikosuhrimaksu ei ole mikään lisärangaistus vaan looginen jatkumo sille, että rikollisuuden kustannukset kohdistuvat myös näihin tekijöihin itseensä. Tämä maksujen korotus on sitä paitsi mielestäni aika maltillinen ja perusteltukin, ja se varmistaa, että nämä tukipalvelut voivat jatkua ja kehittyä tu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 13/2025 vp

levaisuudessa ja rikoksen uhria ei jätetä yksin. Tämä on askel kohti oikeudenmukaisempaa yhteiskuntaa.

Sitten keräsin tähän vielä pointseja — jollain on aina kolme pointsia, mutta itselläni on neljä pointsia siitä, minkä tähden tämä on erinomaisen hyvä: Eli rikolliset kantavat enemmän vastuuta näistä rikoksistaan. Sitten toisekseen, veronmaksajien taakkaa kevennetään. Kolmanneksi, uhrien tukipalvelut saavat varmemman rahoituksen. Ja sitten neljäs ja tärkein, viesti rikollisuutta vastaan kovenee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä.

15.19 Onni Rostila ps: Arvoisa herra puhemies! Samoilla linjoilla aiemmin kuultujen puhujien kanssa: tästä on helppo kiittää hallitusta ja oikeusministeriä. Rikosuhrimaksua ei ollut tosiaan korotettu oikeastaan koko sen voimassaoloaikana, ja itsekin sen muistan, että käytännön asianajotointa harjoittaessani aika pieniksi ne summat sitten loppuvaiheessa tässä ehtivät jo jäämään, vähän näennäisiksi. Tämä on tarpeellinen uudistus. Tällä pystytään rahoittamaan ja turvaamaan siten muun muassa Rikosuhripäivystyksen toiminta, ja tämä on linjassa hallituksen yleisen kriminaalipoliittisen linjan kanssa, eli korostetaan uhrin asemaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

15.20 Rami Lehtinen ps: Arvoisa puhemies! Kiitos myöskin minun puolestani ministeri Merelle tästä erinomaisesta laista.

Aikanaan kun tämä kahdeksan vuotta sitten tuli, niin myöskin itse rupesin lisäämään sakkojen päälle näitä rikosuhrimaksuja ja mietin, mikä mahtaa olla asiakkaiden vastaanotto, mutta enpä juuri napinaa ole kohdannut siitä, että he joutuvat maksamaan sakon lisäksi rikosuhrimaksun. Se on ymmärrettävä lisä sakon päälle, koska sen käyttötarkoitus on, että se menee näitten uhrien auttamiseen, ja se on kaikille hyväksyttävä tarkoituserä. Tämän lain tarkoitus oli tehdä nimenomaan linjakorotus tähän ja korjata sitä tasoa, joka tässä kahdeksan vuoden aikana on jäänyt vähän muusta kulukehityksestä perään, ja siinä mielessä tämä korotuksen määräkin on ihan ymmärrettävä ja hyvä.

Muutama asia, mitkä tässä oman soveltamisen kautta ovat tulleet esiin tämän kahdeksan vuoden aikana:

Yksi on se, että joiltakin osin... ja uskon, että myöskin perussuomalaiset ehkä haluaisivat jopa kiristääkin tätä lainsäädäntöä jo nykyisestäään.

Ja yhtenä haluan nostaa tämän alaikäisten vapautuksen siitä, että he eivät joudu tätä rikosuhrimaksua maksamaan. Siihen toki aikanaan on ollut hyvät perusteet. Tämän lain tämänkertainen tarkoitus ei ole sisältöä tarkastella, mutta tulevaisuuteen kun mennään, niin jos tämä yhteiskunnallinen kehitys on samanlaista kuin nytkin, eli että väkivaltarikokset raaistuvat ja niitä tehdään nuorisojengeissa, niin pitäisin vähintään kohtuullisena sitä, että myöskin jossain vaiheessa tarkasteltaisiin sen sisältöä, että olisivatko myöskin alle 18-vuotiaat sitten velvollisia maksamaan osuutensa rikosten uhreille aiheutuneista haitoista. Niin kuin tässä just edellisen lain osalta todettiin, niin nöyryyttämisestä ja muusta tulee merkittäviä psykososiaalisia haittoja, joiden korjaaminen sitten vaatii pitkiä hoitojaksoja ja jotka aiheuttavat jopa pysyvää työkyvyttömyyttä. Eli näiltä osin tulevaisuudessa on hyvä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 13/2025 vp

tarkastella sitten ehkä tätä sisältöäkin jossakin vaiheessa, mutta kokonaisuutena erinomaisen hyvä lakiesitys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

15.21 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Hallitus tosiaan ehdottaa rikosuhrimaksuja korotettavaksi 50 prosentilla, ja tämä ehdotus on erittäin kannatettava. Se on samalla osoitus siitä, että hallitus asettaa rikoksen uhrin oikeusturvan ensisijalle. Tämä on ollut perussuomalaisten linja jo vuosikausien ajan, ja siksin tässä salissa esitettyihin lukuisiin kiitoksiin on myös minun erittäin helppoa yhtyä.

Arvoisa puhemies! Oikeusministeri Meri mainitsi myös tämän oikeusministeriössä valmisteltavana olevan uhripoliittisen toimenpideohjelman. Sen tavoitteena on siis yleisemmälläkin tasolla turvata rikosten uhrien tukipalveluiden rahoitus ja parantaa uhrien asemaa rikosoikeudellisissa menettelyissä. Kiitän oikeusministeriä tästä toimenpideohjelmasta, joka on siis valmisteltavana.

Arvoisa puhemies! Täällä käytiin läpi jo aiemmin, että nämä rikosuhrimaksut ovat pysyneet ennallaan jo noin kahdeksan vuotta ja nyt on korkea aika korottaa niitä. On täysin oikeudenmukaista, että rikoksen tekijät kantavat nykyistä suuremman vastuun rikoksen uhrien tukipalveluista. Näille palveluille on ollut selvästi enemmän kysyntää viime vuosina. On täysin oikein, että rikoksen uhrien asemaa parannetaan ja rikosten tekijöiden vastuuta teoistaan kasvatetaan. Se on ollut tämän hallituksen yleinen linja.

Arvoisa puhemies! Kiitänkin hallitusta ja erityisesti oikeusministeri Merta tästä erittäin hyvästä ja oikeudenmukaisesta lakiesityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Haluaako ministeri Meri kommentoida esitettyjä puheenvuoroja? [Leena Meri: Voisin ihan lyhyesti!] — Olkaa hyvä, kaksi minuuttia.

15.23 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos oikein hyvistä puheenvuoroista. Ihan muutama kommentti.

Katsoin tuossa, että oikeusministeriössä on pohdittu sitä 15—17-vuotiaiden osalta, kun on selvitetty sitä, kuinka paljon 15—17-vuotiailla on ulosotossa maksuja. Niistä on ollut merkittävä määrä sakkoja, eli sitten siinä on tietysti, että halutaanko sinne kerryttää lisää niitä, mutta kyllä tätäkin tulee miettiä. Sitten taas voidaan joskus miettiä, mikä se vanhempien vastuu siitä sitten ehkä olisi. Toki se rikos on hänen itsensä tekemä, mutta kyllä tämä on ihan selvittämisen arvoinen asia. Muutenhan se jää niin, ettei sitä sitten makseta lainkaan.

Tuossa edustaja ja lakivaliokunnan puheenjohtaja Eerolalla oli mainiot nämä neljä pointsia, että rikollisen vastuu kasvaa ja veronmaksajan kohtuullistuu, uhripalvelut turvataan ja viesti kovenee rikollisille, että sinä osallistut enemmän ja vastuuta syntyy. Ja tämä on hienoa, että meillä on tämä uhri tässä keskiössä. Hyvin paljon menneinä vuosina on puhuttu aina siitä, ja tietysti täytyy olla vastaajan oikeusturva ja tietysti muut, syyttömyys-olettamat ja muuta, mutta kun se uhri on jäänyt unohduksiin. Tämä on tärkeätä, että me keskustellaan uhrin oikeuksista. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 13/2025 vp

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.